

# اشاریہ ماہنامہ ”حکمتِ قرآن“

جنوری ۱۹۹۸ء تا دسمبر ۱۹۹۹ء (جلد ۷ او ۱۸)

مرتب : انور کمال میو



## قرآنیات

احمد الدین مارہروی

شَجَرَةٌ مِّنْ نَّقَطَاتِنِ

احمد یار، پروفیسر حافظ

لغات و اعراب قرآن

فروری ۱۹۹۹ء ص ۶۵

قط ۸۸ : سورة البقرة (آیات ۱۰۶، ۱۰۷)

جنوری ۱۹۹۸ء ص ۳۵

قط ۸۹ : سورة البقرة (آیات ۱۰۶، ۱۰۷، گزشتہ سے پیوستہ)

مارچ ۱۹۹۸ء ص ۳۳

قط ۹۰ : سورة البقرة (آیت ۱۰۸)

اپریل ۱۹۹۸ء ص ۳۹

قط ۹۱ : سورة البقرة (آیات ۱۰۹، ۱۱۰)

مئی ۱۹۹۸ء ص ۵۶

قط ۹۲ : سورة البقرة (آیات ۱۰۹، ۱۱۰، گزشتہ سے پیوستہ)

جون ۱۹۹۸ء ص ۵۱

قط ۹۳ : سورة البقرة (آیات ۱۰۹، ۱۱۰، گزشتہ سے پیوستہ)

جولائی ۱۹۹۸ء ص ۵۵

پاکستان میں رسم عثمانی پر مبنی نسخہ قرآن کی اشاعت کی ضرورت

ستمبر ۱۹۹۸ء ص ۳۳

کتابت مصاحف اور علم ضبط (۱)

اکتوبر ۱۹۹۸ء ص ۳۵

کتابت مصاحف اور علم ضبط (۲)

نومبر ۱۹۹۸ء ص ۴۱

کتابت مصاحف اور علم ضبط (۳)

دسمبر ۱۹۹۸ء ص ۳۹

کتابت مصاحف اور علم ضبط (۴)

فروری ۱۹۹۹ء ص ۸۹

کتابت مصاحف اور علم ضبط (۵)

اپریل ۱۹۹۹ء ص ۸۱

کتابت مصاحف اور علم ضبط (۶)

مئی ۱۹۹۹ء ص ۵۰

کتابت مصاحف اور علم ضبط (۷)

ستمبر ۱۹۹۹ء ص ۳۳

## مطالعہ قرآن حکیم کا منتخب نصاب

۳ ص	جنوری ۱۹۹۸ء	درس ۹-۲: اثبات آخرت کے لئے قرآن کا استدلال (سورۃ القیامہ)
۳ ص	مارچ ۱۹۹۸ء	درس ۹-۳: اثبات آخرت کے لئے قرآن کا استدلال (سورۃ القیامہ)
		درس ۱۰-۱: تعمیر سیرت کی اساسات اور قرآن کا انسانِ مطلوب
۵ ص	اپریل ۱۹۹۸ء	(سورۃ المؤمنون اور سورۃ المعارج کی روشنی میں)
۳ ص	مئی ۱۹۹۸ء	درس ۱۰-۲: تعمیر سیرت کی اساسات اور قرآن کا انسانِ مطلوب
۳ ص	جون ۱۹۹۸ء	درس ۱۱-۱: بندہ مومن کی شخصیت کے خدوخال (سورۃ الفرقان)
۷ ص	جولائی ۱۹۹۸ء	درس ۱۱-۲: بندہ مومن کی شخصیت کے خدوخال (سورۃ الفرقان)
۸ ص	ستمبر ۱۹۹۸ء	درس ۱۲-۱: عائلی زندگی کے بنیادی اصول (سورۃ التحریم کی روشنی میں)
		درس ۱۲-۲: عائلی زندگی کے بنیادی اصول، تربیت اولاد اور
۲۱ ص	اکتوبر ۱۹۹۸ء	والدین کی ذمہ داری (سورۃ التحریم)
		درس ۱۲-۳: عائلی زندگی کے بنیادی اصول، عورت کا
		روحانی و اخلاقی تشخص (سورۃ التحریم)
۳۳ ص	نومبر ۱۹۹۸ء	
۱۰ ص	دسمبر ۱۹۹۸ء	درس ۱۳-۱: اسلام کا معاشرتی اور سماجی نظام (بنی اسرائیل : ۲۳-۳۰)
۱۷ ص	فروری ۱۹۹۹ء	درس ۱۳-۲: اسلام کا معاشرتی اور سماجی نظام (بنی اسرائیل : ۲۳-۳۰)
۳ ص	مئی ۱۹۹۹ء	درس ۱۳-۱: مسلمانوں کی سیاسی و ملی زندگی کے رہنما اصول (الحجرات)
۱۷ ص	جون ۱۹۹۹ء	درس ۱۳-۲: مسلمانوں کی سیاسی و ملی زندگی کے رہنما اصول (الحجرات)
۳ ص	جولائی ۱۹۹۹ء	درس ۱۳-۳: مسلمانوں کی سیاسی و ملی زندگی کے رہنما اصول (الحجرات)
۳ ص	ستمبر ۱۹۹۹ء	درس ۱۳-۴: مسلمانوں کی سیاسی و ملی زندگی کے رہنما اصول (الحجرات)
۳ ص	اکتوبر ۱۹۹۹ء	درس ۱۳-۵: مسلمانوں کی سیاسی و ملی زندگی کے رہنما اصول (الحجرات)
۳ ص	نومبر ۱۹۹۹ء	درس ۱۳-۶: مسلمانوں کی سیاسی و ملی زندگی کے رہنما اصول (الحجرات)
۵ ص	دسمبر ۱۹۹۹ء	درس ۱۵-۱: تو اوصی بالحق کا ذرہ ہنمام : جہاد و قتال فی سبیل اللہ

## سلسلہ تقاریر "تعارف الکتاب"

۳ ص	جولائی ۱۹۹۸ء	وَمَنْ يَّقْنُتْ (۲۲)
۱۳ ص	اگست ۱۹۹۸ء	وَمَالِي (۲۳)
۳ ص	ستمبر ۱۹۹۸ء	فَمَنْ أَظْلَمُ (۲۴)
۱۲ ص	اکتوبر ۱۹۹۸ء	إِلَيْهِ يُرَدُّ (۲۵)
۳ ص	نومبر ۱۹۹۸ء	حَمَّ (۲۶)

۵ ص	دسمبر ۱۹۸۸ء	قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ (۲۷)
۳ ص	فروری ۱۹۹۹ء	قَدْ سَمِعَ اللَّهُ (۲۸)
۳ ص	اپریل ۱۹۹۹ء	قرآن حکیم سے ہمارے حجاب کے اسباب
		طاہرہ بشارت
۲۹ ص	دسمبر ۱۹۹۹ء	تاثیر قرآن
		طفیل ہاشمی، ڈاکٹر
۲۱ ص	جون ۱۹۹۸ء	فقیہی تفاسیر کا آغاز و ارتقاء
		عاصم نعیم امیر اللہ
۲۱ ص	ستمبر ۱۹۹۹ء	دعوت دین کے قرآنی مناخ (اسوۃ ابراہیم علیہ السلام کی روشنی میں)
		عمران ابن حسین / مترجم: سید افتخار احمد
۲۷ ص	مئی ۱۹۹۹ء	دین ابراہیم اور ریاست اسرائیل، قرآن مجید کی روشنی میں (۱)
۲۷ ص	جون ۱۹۹۹ء	دین ابراہیم اور ریاست اسرائیل، قرآن مجید کی روشنی میں (۲)
۳۳ ص	جولائی ۱۹۹۹ء	دین ابراہیم اور ریاست اسرائیل، قرآن مجید کی روشنی میں (۳)
۲۱ ص	ستمبر ۱۹۹۹ء	دین ابراہیم اور ریاست اسرائیل، قرآن مجید کی روشنی میں (۴)
۳۶ ص	اکتوبر ۱۹۹۹ء	دین ابراہیم اور ریاست اسرائیل، قرآن مجید کی روشنی میں (۵)
۳۳ ص	نومبر ۱۹۹۹ء	دین ابراہیم اور ریاست اسرائیل، قرآن مجید کی روشنی میں (۶)
۴۷ ص	دسمبر ۱۹۹۹ء	دین ابراہیم اور ریاست اسرائیل، قرآن مجید کی روشنی میں (۷)
		محمد آصف ہزاروی
۳۳ ص	مئی ۱۹۹۸ء	تورات اور قرآن کا تصور دعا
		مختار حسین فاروقی
۳۱ ص	اگست ۱۹۹۸ء	خیریت، تعلم و تعلیم قرآن اور ہماری ذمہ داری

### حقیقت و حکمت دین

۲۳ ص	ستمبر ۱۹۹۸ء	اسرار احمد، ڈاکٹر (مرتب: ابو عبدالرحمن شبیر بن نور)
		قسط ۶: حقیقت ایمان
۳ ص	اکتوبر ۱۹۹۸ء	قسط ۷: حقیقت ایمان
۹ ص	نومبر ۱۹۹۸ء	قسط ۸: حقیقت ایمان، ایمان و عمل کا باہمی تعلق

- ۹ قط: حقیقت ایمان، جہاد کا مفہوم اور اس کے مراحل  
 ۱۰ قط: حقیقت ایمان، ایمان اور نفاق  
 ۱۱ قط: حقیقت ایمان، متفرق مباحث  
 ۱۲ قط: حقیقت ایمان، ایمان حقیقی کے سرچشمے

شبیر بن نور، ابو عبد الرحمن

- حقیقت ایمان — خلاصہ مباحث (۱)  
 حقیقت ایمان — خلاصہ مباحث (۲)

۱۱ ص ۹۹ء  
 ۳ ص ۹۹ء

محبوب احمد، حافظ

(انتخاب) جوامع الکلم

۶۰ ص ۹۸ء

محمد سلیمان، حافظ

نماز — مؤمن کی معراج

۳۱ ص ۹۸ء

محمد منظور نعمانی

رمضان المبارک کی آمد پر رسول اللہ ﷺ کا ایک خطبہ

۲ ص ۹۸ء

## حقیقت انسان

اسرار احمد، ڈاکٹر

ایجاد و ابداع عالم سے عالمی خلافت تک ”تمیز اور ارتقاء کے مراحل“

اگست ۹۹ء (خصوصی شمارہ)

## اسلام اور عصر حاضر

اسرار احمد، ڈاکٹر / مرتب: ایف ایم ناز، فرقان دانش خان

قرآن حکیم اور عصر حاضر کے علمی، فکری اور عملی تقاضے (۱)

۷ ص ۹۹ء

قرآن حکیم اور عصر حاضر کے علمی، فکری اور عملی تقاضے (۲)

۱۶ ص ۹۹ء

ممتاز احمد اعوان، پروفیسر

عصری مسائل کا حل سیرت طیبہ کی روشنی میں (۳)

۱۱-۱۳ ص ۹۸ء

علوم و فنون کی ترقی میں مسلمانوں کا کردار

۱۹ ص ۹۸ء

نفسیہ رحمن

شاہ ولی اللہ کے عمرانی نظریات اور دور جدید کے مسائل

۸ ص ۹۹ء

## سیرت و سوانح

## عبدالرشید عراقی

مولانا عبدالسلام ندوی رشتیہ

امام ابو عبداللہ حاکم رشتیہ

امام نووی رشتیہ

امام ابو بکر خطیب بغدادی رشتیہ

امام ابو بکر احمد بن حسین بیہقی رشتیہ

حافظ ابن عبدالبرقرطبی رشتیہ

امام ابو بکر محمد بن عبداللہ بن العربی رشتیہ

امام عبدالعظیم منذری رشتیہ

امام مجد الدین بن اشیر جزری رشتیہ

امام ابو نعیم اصفہانی رشتیہ

امام ابو محمد بغوی رشتیہ

قاضی عیاض مالکی رشتیہ

امام ابو قاسم رشتیہ

امام محمد بن نصر مروزی رشتیہ

امام عبدالرزاق بن ہمام رشتیہ

امام قتی بن مخلد رشتیہ

علاء الدین شمس ندوی

انسانیت کا محسن اعظم ﷺ

## اقبالیات

اسرار احمد، ڈاکٹر

(۱) علامہ اقبال کے افکار و خیالات

(۲) علامہ اقبال کے افکار و خیالات

ظفر اقبال محسن

علامہ محمد اقبال اور ڈاکٹر اسرار احمد کے نقلی نظریات کا موازنہ (۱)

جولائی ۱۹۹۸ء

اگست ۱۹۹۸ء

مارچ ۱۹۹۸ء

ص ۲۷

ص ۱۷

ص ۵۲

- علامہ محمد اقبال اور ڈاکٹر اسرار احمد کے تعلیمی نظریات کا موازنہ (۲) اپریل ۱۹۹۸ء ص ۳۳
- علامہ محمد اقبال اور ڈاکٹر اسرار احمد کے تعلیمی نظریات کا موازنہ (۳) مئی ۱۹۹۸ء ص ۳۵
- فرقان دانش خان
- علامہ اقبال کے تصورات اپریل ۱۹۹۹ء ص ۵۳

## تحریک رجوع الی القرآن

اسرار احمد، ڈاکٹر

تحریک رجوع الی القرآن کے فروغ میں مرکزی انجمن خدام القرآن کا حصہ

- ۲۱ ص ۱۹۹۹ء اپریل ۱۹۹۹ء
- ۵ ص جولائی ۱۹۹۹ء
- ۲۶ ویں سالانہ اجلاس کے موقع پر اختتامی خطاب
- میٹرک پاس طلبہ کے نام پیغام

انوار الحق چوہدری

- ۵۹ ص ستمبر ۱۹۹۸ء
- ۶۰ ص اکتوبر ۱۹۹۹ء
- سالانہ رپورٹ شعبہ خط و کتابت کورسز (۱۹۹۷-۱۹۹۸ء)
- سالانہ رپورٹ شعبہ خط و کتابت کورسز (۱۹۹۸-۱۹۹۹ء)

جمیل الرحمن، شیخ

- ۵۷ ص جنوری ۱۹۹۸ء
- قرآن اکیڈمی میں قرآنی علوم و معارف کے انوار کی بارش

جمیلہ عبدالرحمن

قرآن اکیڈمی کراچی کے زیر اہتمام ”ایک سالہ رجوع الی القرآن کورس“

میں شامل خواتین کے تاثرات

- ۶۲ ص ستمبر ۱۹۹۹ء

ذیشان دانش خان

- ۶۲ ص مئی ۱۹۹۹ء
- قرآن کالج کی تقسیم اسناد تقریب میں صدر مؤسس کا خطاب

شگفتہ بنت محمود

- ۵۹ ص ستمبر ۱۹۹۹ء
- قرآن اکیڈمی کراچی کے زیر اہتمام ”مدرسہ البنات“ (ایک تعارف)

غازی محمد وقاص

ماہ رمضان المبارک کے دوران مرکزی انجمن خدام القرآن کے زیر اہتمام

نومالان وطن کے لئے رجوع الی القرآن کی خصوصی مہم

- ۹۲ ص اپریل ۱۹۹۹ء

فرقان دانش خان

تحریک رجوع الی القرآن کا ایک اہم سنگ میل ”دورہ ترجمہ قرآن“

- ۱۹۸۳ء سے ۱۹۹۹ء تک کے تدریجی سفر کا ایک جائزہ  
 ”پاکستان، سوڈی نظام اور قرآن“ کے عنوان سے سیمینار کا انعقاد  
 نوید احمد، انجینئر
- جون ۱۹۹۹ء ص ۳۵  
 جولائی ۱۹۹۹ء ص ۶۳
- قرآن اکیڈمی کراچی میں ڈاکٹر اسرار احمد کا دورہ ترجمہ قرآن  
 انجمن خدام القرآن سندھ، کراچی کے زیر اہتمام  
 چوتھے ایک سالہ قرآن فنی کورس کا آغاز
- مارچ ۱۹۹۸ء ص ۸۸  
 اپریل ۱۹۹۸ء ص ۶۳

☆ مرکزی انجمن خدام القرآن لاہور کے سالانہ محاضرات قرآنی  
 (عمران ابن حسین کے خطبات کی تلخیص)

- دسمبر ۱۹۹۸ء ص ۵۹  
 فروری ۱۹۹۹ء ص ۹۹
- ☆ مرکزی انجمن خدام القرآن لاہور کا ۲۶واں سالانہ اجلاس  
 ☆ ایک سالہ رجوع الی القرآن کورس کی تقریب تقسیم اسناد  
 اور شرکاء کے تاثرات
- جولائی ۱۹۹۹ء ص ۵۷  
 جولائی ۱۹۹۹ء ص ۶۰
- ☆ قرآن کالج میں یک ماہی اسلامک جنرل نالج ورکشاپ کا انعقاد

## بحث و نظر

اسرار احمد، ڈاکٹر

- کیا ”مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ“ کلام حضرت موسیٰؑ کی جزوی فضیلت نہیں؟  
 توفیر حسین شاہ
- جولائی ۱۹۹۹ء ص ۲۳

- تعمیر شخصیت اور فلاح انسانیت (۱)  
 تعمیر شخصیت اور فلاح انسانیت (۲)
- اکتوبر ۱۹۹۸ء ص ۳۶  
 نومبر ۱۹۹۸ء ص ۵۱

توفیر عالم فلاحی

- شعر و شاعری سے متعلق قرآن و سنت کا موقف
- جنوری ۱۹۹۸ء ص ۲۳

حفصہ نسریں

- نبوی منہاج انقلاب  
 محمد یونس، جنجوعہ
- مئی ۱۹۹۹ء ص ۳۵

- بدعت ایک خوشنام گمراہی  
 محمد یونس، کرنل (ر)
- جون ۱۹۹۸ء ص ۳۳

- دین میں علم کی اہمیت (۱)
- فروری ۱۹۹۹ء ص ۷۱

دین میں علم کی اہمیت (۲)

اپریل ۱۹۹۹ء ص ۶۱

## متفرق

اسرار احمد، ڈاکٹر

نبی اکرم ﷺ کا مقصد بعثت اور اہل پاکستان کی ذمہ داری  
 (خطاب جمعہ کی تلخیص)

اگست ۱۹۹۸ء ص ۳

عبدالرحمن دہلوی

میں پسندیدہ خصالتیں

نومبر ۱۹۹۹ء ص ۶۲

محمد امین، ڈاکٹر

امام غزالی اور تزکیہ نفس (۱)

اکتوبر ۱۹۹۹ء ص ۵۱

امام غزالی اور تزکیہ نفس (۲)

نومبر ۱۹۹۹ء ص ۲۹

امام غزالی اور تزکیہ نفس (۳)

دسمبر ۱۹۹۹ء ص ۳۶

مئی ۱۹۹۹ء ص ۵۷

امریکہ میں ”دعوت رجوع الی الوجی“

## تعارف و تبصرہ کتب

سجاد احمد تترالوی

”استنبول سے رباط تک“

مارچ ۱۹۹۸ء ص ۹۳

مؤلف : ڈاکٹر عمران امین حسین / ترجمہ و تلخیص : محمد سردار اعوان

ظفر اللہ شفیق

”المرقعی کرم اللہ وجہہ“ تصنیف : مولانا سید ابوالحسن ندوی

اگست ۱۹۹۸ء ص ۶۲

غلام سرور، کرنل

”رسول اکرم ﷺ مغربی اہل دانش کی نظر میں“

جولائی ۱۹۹۸ء ص ۳۳

تالیف : پروفیسر محمد بقا

محمد اشرف، حافظ

اپریل ۱۹۹۸ء ص ۶۰

”اسلامی معاشی اصول عبد حاضر کے تناظر میں“ مصنف : فاروق عزیز

نومبر ۱۹۹۸ء ص ۶۵

حضرت امام شامل رحمۃ اللہ علیہ مؤلف : انظار احمد قریشی



## خطوط و نکات

شہاد اسلام بٹ

”ایجاد و ابداعِ عالم سے عالمی نظامِ خلافت تک“

اکتوبر ۱۹۹۵ء ص ۶۳

ایک گرانقدر علمی خدمت

عبدالغفار حسن (مراسلہ)

اکتوبر ۱۹۹۸ء ص ۵۷

مولانا مودودی مرحوم کا قائم کردہ تعلیمی ادارہ۔ چند وضاحتیں

عبدالخلیم حقانی

جولائی ۱۹۹۹ء ص ۵۲

حضرت بنوریؒ آپ کے درس میں غرضیں نہیں تھیں شریک تھے۔۔۔

اکتوبر ۱۹۹۹ء ص ۶۳

عجم المدارس کلاچی سے حقانی صاحب کا مکتوب

عزیزت نوبہ صافی

جولائی ۱۹۹۹ء ص ۵۳

لوگوں کو قانونی اور حقیقی ایمان میں فرق سمجھانا بہت ضروری ہے۔

## حرفِ اول

اس عنوان کے تحت حکمت قرآن کے اڈارتی صفحہ پر بالعموم حافظ عاکف سعید صاحب کی اڈارتی تحریر شائع ہوتی ہے۔ جنوری ۱۹۹۸ء، مئی ۱۹۹۸ء اور دسمبر ۱۹۹۹ء کے شماروں میں حافظ خالد محمود کھضر کی اڈارتی تحریریں شائع ہوئیں۔

امیر تنظیم اسلامی ڈاکٹر اسرار احمدؒ کی تالیف

ایجاد و ابداعِ عالم سے عالمی نظامِ خلافت تک  
تنزل اور ارتقاء کے مراحل

مکتبہ مرکزی انجمن خدام القرآن لاہور

قرآن اکیڈمی، 36- کے، ماڈل ٹاؤن لاہور، فون: 5869501-3، فیکس: 5834000